

На нашу думку, це пов'язано із проведенням реформи децентралізації та часткове передання фінансування закладів освіти із державного бюджету на місцевий рівень. Лівова частка видатків на освіту фінансується із місцевих бюджетів і має тенденцію до збільшення. Так, рівень фінансування освіти за рахунок коштів місцевих бюджетів у 2018 р. становив 78,9 %, і за 3 останніх роки ця частка у зведеному бюджеті зросла на 7,33 %. Причиною цього вважаємо проведення реформи бюджетної децентралізації. Що ж до зниження частки державного бюджету у фінансуванні освіти, то це зумовлено, в першу чергу, не скороченням величини номінальних видатків, які зросли на 15,64 млрд грн, а за рахунок нижчих темпів їх зростання у порівнянні з видатками місцевих бюджетів загалом.

Проте варто відзначити особливість фінансування видатків на освіту із місцевих бюджетів. Так, уряд направляє до місцевих бюджетів освітню субвенцію на здійснення закладами освіти поточних видатків. Освітня субвенція надається місцевим бюджетам із 2015 р., цей механізм має за мету делегування бюджетних повноважень на місцевий рівень для забезпечення виконання принципу субсидіарності. Від 27 грудня 2017 р. затверджена нова формула розрахунку освітньої субвенції для місцевих бюджетів постановою Кабінету міністрів «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами». Варто відзначити, що освітня субвенція є вагомим джерелом надходжень для місцевих бюджетів в контексті здійснення видатків на заклади освіти.

Література:

1. Олієвська М.Г. Фінансування освіти в контексті відтворення людського капіталу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип.17. С. 16-19.
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата зверення:18.03.2020).
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата зверення:19.03.2020).

Кушнір Оксана Ігорівна
студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, THEU

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ

Однією з головних умов ефективного функціонування місцевих бюджетів є забезпечення достатнім обсягом фінансових ресурсів, що гарантує їх незалежність та самостійність. При наявності необхідної фінансової бази органи місцевого самоврядування вирішують найважливіше завдання – задоволення соціальних потреб населення відповідної території.

Видатки бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення займають близько третини видатків місцевих бюджетів. Право на отримання державних соціальних послуг мають громадяни, що перебувають у складних життєвих обставинах. Та, нерідко соціальними послугами користуються і громадяни певних професій чи роду занять (судді, працівники прокуратури, державні службовці, працівники гірничого та вугледобувного комплексу, державні виконавці та судові експерти, військовослужбовці та прирівняні до них особи) або ті, що мають певні заслуги перед державою (ветерани війни, ветерани військової служби та прирівняні до них особи, особи із трудовими заслугами, особи із заслугами перед державою, донори). Отже, не лише найбільш соціально незахищені категорії громадян отримують державну соціальну допомогу, а й інші категорії громадян, що мають заслуги перед державою чи представники певних професій [1, с. 21].

Чинна система надання соціальних пільг має досить суттєвий перелік вад, і, взагалі, є надто витратною та громіздкою. Основними чинниками цього є: недостатня прозорість, відсутність адресності в їх призначенні, утримання дорогої бюрократичної «машини». Тому, не дивлячись на достатньо високі показники фінансування сфери соціального захисту потреби найбільш нужденних верств населення залишаються не задоволеними достатньо. Неврахування доходів громадян для надання соціальної допомоги через відсутність ефективною системи обліку нужденних, системи оцінки впливу соціальної допомоги на її одержувачів призводить до неефективного використання бюджетних коштів та, як наслідок, надання соціальної допомоги тим, хто її не завжди справді

потребує. Причинами низького рівня охоплення бідного населення соціальною підтримкою є надання більшості видів допомоги без урахування рівня доходів і майна (власності) у розпорядженні одержувача допомоги [1, с. 34].

Дослідження системи соціальних допомог вказують на низький рівень охоплення бідного населення соціальною підтримкою (лише 56,8% бідних отримують хоча б один вид соціальної допомоги) та несправедливому розподілі соціальних трансфертів у розрізі верств населення (менше 23% їхнього обсягу потрапляють до бідних, а майже 17 млрд. грн. надаються небідному населенню) [2, с. 56]. Цей процес відбувається всупереч постулатам соціальної справедливості і вимагає, на нашу думку, нових підходів щодо методів раціонального планування видатків соціального спрямування в умовах обмежених ресурсів. Оскільки можливості підвищення соціальних стандартів залежать від економічних можливостей країни і в найближчому майбутньому вони не можуть бути суттєво збільшені з об'єктивних причин, то ріст ефективності надання виплат за соціальним забезпеченням, а отже, й відповідних видатків місцевих бюджетів, науковці та практики схильні пов'язувати з посиленням їх адресності [1, с. 34].

Адресність соціальної допомоги є інструментом оптимізації видатків соціального призначення. Адресність передбачає надання соціальної допомоги найбільш нужденним громадянам або сім'ям з урахуванням матеріального стану та середньомісячного сукупного доходу, що підтверджується відповідними документами і перевіряється у ході обстеження матеріального стану осіб, у тому числі їх доходів [3, с. 26].

Серед основних чинників, які можуть перешкоджати широкому впровадженню програм адресності є: занадто високі адміністративні витрати; небажання громадян, які вийдуть з категорії пільговиків платити за послуги. Водночас, необхідно наголосити, що запровадження адресності надання соціальних пільг допоможе:

- провести обмеження кількості пільговиків;
- ввести критерій «верхньої межі доходу», після якого громадянин втрачає право на соціальні пільги;
- забезпечити такі критерії адресності, що відповідали б критеріям чесності, прозорості та враховували б обставини, дохід, потреби пільговика;

– здійснити перегляд та нормування самої системи нарахування пільг задля унеможливлення не обумовленого та завищеного використання пільг.

Для широкого впровадження принципів адресності необхідно розробити та ввести в дію систему перевірки матеріального становища та дійсного рівня нужденності [4, с. 220].

В умовах сьогодення, коли рівень зuboжіння населення та кількість нужденних у соціальній допомозі зростає, саме адресність є тією дієвою силою у боротьбі з цими проблемами, що сприятиме ефективному використанню бюджетних коштів, знизить рівень зловживань соціальною допомогою та кількості найнужденніших.

Література:

1. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010–2014 роки. Версія для обговорення.* Київ: Комітет з економічних реформ при Президентові України, 2010. 85 с.
2. Жигар Н.М. Вплив інформаційного забезпечення на соціальний захист населення Волині. *Проблеми матеріальної культури. Економічні науки.* 2012. № 3. С. 55–57.
3. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо реформування вітчизняної системи соціального захисту. М-во соціальної політики України. Луганськ : ДУ НДІ СТВ, 2012. 59 с.
4. Піскун К. Адресність соціальної допомоги як напрям покращення методики планування видатків соціального призначення. *Соціально-економічні проблеми і держава.* 2013. Вип. 1. С. 212–221.

Лисак Ігор Володимирович

студент 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник - к.е.н., доцент Шулюк Б. С.

ДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ